

उषित्वेति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥

वैशंपायन उवाच उषित्वा तत्र रामस्तु संपूज्याश्रमवासिनः ॥ तथा मंकणके प्रीतिं शुभां च क्रेहलायुधः ॥ १ ॥ दत्त्वा दानं द्विजातिभ्योरजनींतामुपोष्य च ॥ पूजितो मुनिसंघैश्च प्रातरुत्थाय लांगली ॥ २ ॥ अनुज्ञाप्य मुनीन् सर्वान् स्पृष्ट्वा तोयं च भारत ॥ प्रययौ त्वरितो राम स्तीर्थहेतोर्महाबलः ॥ ३ ॥ ततस्त्वौशनसं तीर्थमाजगाम हलायुधः ॥ कपालमोचनं नाम यत्र मुक्तो महा मुनिः ॥ ४ ॥ महता शिरसाराजन् ग्रस्तजंघोमहोदरः ॥ राक्षसस्य महाराज रामक्षिप्तस्य वैपुरा ॥ ५ ॥ तत्र पूर्वं तपस्तप्तं काव्येन सुमहात्मना ॥ यत्रास्य नीतिरखिला प्रादुर्भूता महात्मनः ॥ ६ ॥ यत्र स्थश्चित्तं यामास दैत्यदानवविग्रहं ॥ तत्प्राप्य च बलोराजं स्तीर्थप्रवरमुत्तमं ॥ ७ ॥ विधिवद्वैदो वित्तं ब्राह्मणानां महात्मनां ॥ जनमेजय उवाच कपालमोचनं ब्रह्मन् कथं यत्र महा मुनिः ॥ ८ ॥ मुक्तः कथं चास्य शिरो लग्नं केन च हेतुना ॥ वैशंपायन उवाच पुरा वैदं डकारण्ये राघवेण महात्मना ॥ ९ ॥ वसताराज शार्दूलराक्षसान् शमयिष्यता ॥ जनस्थाने शिरश्छिन्नं राक्षसस्य दुरात्मनः ॥ १० ॥ क्षुरेण शितधारेण उत्पपात महावने ॥ महोदरस्य तल्लग्नं जंघायां वै यदृच्छया ॥ ११ ॥ वने विचरतो राजन्नस्थिभित्वा स्फुरत्तदा ॥ स तेन लग्नेन तदा द्विजातिर्न शशाकह ॥ १२ ॥ अभिगंतुं महाप्राज्ञ स्तीर्थान्यायत नानि च ॥ स पूतिना विस्रवता वेदना तौ महा मुनिः ॥ १३ ॥ जगाम सर्वतीर्थानि पृथिव्यां चेतिनः श्रुतं ॥ स गत्वा सरितः सर्वाः समुद्रांश्च महातपाः ॥ १४ ॥ कथयामास तत्सर्वं मृषीणां भावितात्मनां ॥ आप्तुत्य सर्वतीर्थेषु न च मोक्षमवाप्तवान् ॥ १५ ॥ स तु श्रुत्वा विप्रेन्द्र मुनीनां वचनं महत् ॥ सरस्वत्या स्तीर्थं वरं ख्यातमौशनसं तदा ॥ १६ ॥ सर्वपापप्रशमनं सिद्धिदं त्रयमनुत्तमं ॥ स तु गत्वा ततस्तत्र तीर्थमौशनसं द्विजः ॥ १७ ॥ ततः औशनसे तीर्थे तस्योपस्पृशतस्तदा ॥ तच्छिरश्चरणं मुक्त्वा पपाता तर्जले तदा ॥ १८ ॥ विमुक्तस्तेन शिरसा परं सुखमवाप ह ॥ स चाप्यंतर्जले मूर्धा जगामादर्शनं विभो ॥ १९ ॥ ततः स विशिराराजन् पूतात्मा वीतकल्मषः ॥ आजगामाश्रमं प्रीतः कृतकृत्यो महोदरः ॥ २० ॥ सोऽथ गत्वाश्रमं पुण्यं विप्रमुक्तो महातपाः ॥ कथयामास तत्सर्वं मृषीणां भावितात्मनां ॥ २१ ॥ ते श्रुत्वा वचनं तस्य ततस्तीर्थस्य मानद ॥ कपालमोचनमिति नाम चक्रुः समागताः ॥ २२ ॥ स चापि तीर्थप्रवरं पुनर्गत्वा महानृषिः ॥ पीत्वा पयः सुविपुलं सिद्धिमाया तदा मुनिः ॥ २३ ॥ तत्र दत्त्वा बहून् दायां विप्रान् संपूज्य माधवः ॥ जगाम वृष्णिप्रवरं रुषद्गोराश्रमं तदा ॥ २४ ॥ यत्र तप्तं तपो घोरं मार्ष्टिषेणेन भारत ॥ ब्राह्मण्यं लब्ध्वांस्तत्र विश्वामित्रो महा मुनिः ॥ २५ ॥ सर्वकामसमृद्धं च तदाश्रमपदं महत् ॥ मुनिभिर्ब्राह्मणैश्चैव सेवितं सर्वदा विभो ॥ २६ ॥